

Buriad-Mongol YNEEN

БК(б)П-ийн Буриад-Монгол Обкомой ба БМАССР-ий
Верховно Соведей Президиумей оорган.

№ 190 (2524)

1938 онои

АВГУСТ

16

ВТОРНИК

15-дэхи зилеэ гарна

УЛААН-ҮДЭ гүүрэд

БМАССР

МЫНӨӨДЕРЕИ НООМЕРТО:

EXIN MIUR

XOJORDOXI NIUR

Соjuузау Соведей заседаани
деере депытаад S. M. IVANOOVOI
воi xeлeнeн yгe.

Соjuузау Соведей заседаани
днеевнигhee.

Колхоозудай poolнууд деере-
heeh.
„N-209“ samolloodoi eki-
paaz тuxай пpавилeлcтвeнe
мeдeeceл.
Рeспыбликe дoтop.
Yбeнe xуpлaaгaнaа.

ССР СОJUУЗАИ ВЕРХООВНО СОВЕДЕИ ХОJОRDOXI СЕЕССИ

СОJUУЗАИ СОВЕДЕИ ЗАСЕДААНИ ДЕЕРЕ ДЕПЫТААД S. M. IVANOOVOI XELEHEN YGE

1938 ОНОИ ААВГУСТИН 13-НАИ YDER

дунда хургуулинуудта хураг-
садai too 28 дахин ургаа.

Манай Респыбликин арадай
гегеерей херегте зориулза,
пpавилeлcтвo болбол зил бyриде
хеден арбаад миллион тyкxериг
гaргaшaлaнa. Xepбee, манай
Респыбликин емхидгеден
тyкxеригин yдeдe гeгe гy, ал
1924 ондо, арадай гегеерейде
665,6 милян тyкxериг аcсиг-
нoвaалaгдaнaн бaлгaa хaaнc,
мyнeе 1938 ондо, ене херегте
46 миллион 444,8 милян
тyкxериг аcсигнoвaалaгдaнaн
бaлгaa хaaнc. Арадай гегеерейде
зориулзгдaнaн гaргaшaнyуд
15 зил соо 70 дахин ургaнaн
бaлгaa. Xарактeрeнe зилсe
xаруулaмнi. 1913 ондо, xаantа
пpавилeлcтвo болбол гегеерейде
зориулза, арад зонoi нeгe
дyгe бyриде 70 мyнгe гaрг-
aшaлaн бaлгaa. Тийсeдeнe, 1937
ондо Буриад-Монгол рeспыб-
ликe соо, арадай гегеерейде зo-
риулза, арад зонoi нeгe дyгe
бyриде 74 тyкxериг 63 мyнгe
гaргaшaлaгдaнaн бaлгaa хaaнc.

Xepбee jyхeнзyгaад зил-
нyдeи exин yдeдe, зaбaикaлcкa
бyриадaи дунда гpaамoт-
нecтuнc мийл 4 пpoц.хaa,мyнeе
манайда гpaамoтнecтuнc 90
пpoц. болон бaлгaa.

Арадийи мунxаруулдaг oлoн
тoтo лaмcкa дaсaнyуд x-
ягдaзa, хyилeи зилнyдeдe мaн-
най рeспыблuкин aимaгyуд бa
рaлoонyудтa, колхоозно кий-
бyдeи зeргeшeн, Социалиcт
кyлтyрuин бaлcагyуд бii
бoлoo. Унcагuин бaлcагyуд
болбол 1924 ондо 43 бaлхaнaа,
мyнeе 254 xыртeр ургaнaн

бaлгaa.

Буриад-Монгодо, арадай
elypийлi xамaгaлaxa xepегтe
yгaa jixе зeepi тaбигдaнa.
Mынeе, манай вpагeбeнe—мe-
дицинcкe yгeзeдeнuнyд, бoл-
нuцoнyуд, дuспaнcepнyуд,
мeдицинcкe пyнктнyд, cа-
нaтoрuнyуд, aмaрaлuин гe-
нyд г. м. тoн oлoн бoлзo у-
гaнaн бaлгaa.

Совеед Буриад-Монгол xа-
дaа, бaдaрaн хaлбapзa бaлгaa,
coциалиcт рeспыбликe—coциaлu-
змuн, вoтoгдoхoи бaтa бeхi
фoopcт мoн бoлнo. Eртe у-
дaдa, xopoxuи aжуул дooрo
бaлхaн, Буриад-Монгол арад
болбол бoлcөвuг пaapтuиiн
xытeлбepи дoрo, aгуу jixе opoс
арaдaи тyхaлaмзaар, мyнeе зaр-
гaлтaи бa xытuйн aзaбaлдaлтaи
бoлхoн бaлгaa.

Nyxed депытаадyд! Бy-
риад-Монголи азaлaи бa кyлт-
yрuиiн тoн jixеep ургaxaтaи
нeгeн xамтa, манай рeспыб-
ликe соо, бyдзeдeнaи jixexen
xemзeтeи бoлхoн бaлгaa. Нe-
гeдeгeep тaбaнзuлeи exиндe,
бyдзeдeнaи 5 млн. 658,5 милян
гaргaшaлaгдaнaн бaлгaa хaaнc,
xojopдoxи бaлгaa хaaнc, xojop-
дyгaар тaбaнзuлeи exиндe,
21 млн. 760 милян тyкxериг
бaлхaн бa 1937 ондо—104 млн.
101 милян тyкxериг бoлхoн
бaлгaa. Gаnсaxaн лe хyилeи 10
зилнyд соо, манай Респыблu-
кин бyдзeдeи 18 дахин ург-
aнaн бaлгaa. Манай бyдзeдeи
гoл xубuнc арадай гегеерей
бa арадай elyрuийлi caxuxa
xemзeжaбyулaнyудтa зopuу-
лaгдaдaг бaлгaa. 1927 ондо
coциaлuзм—кyлтyрuнe xem-

зeжaбyулaнyудтa 2,4 млн.
тyкx. xepеглeгдeнeн бaлxадaнc,
eнe 1938 ондо 67 млн. тyкx-
ериг, eнe xадaа мyнeеzилeи
бyдзeдeи бyхuи xemзeнeи
59,8 пpoцeнтeнc бoлнo.

Byxii манай амзaлтaнyуд
болбол Leenи—Cтaлuнaи пaap-
тuиiн xытeбepиeep, манай aгуу
jixе вooздe, бaгcа бa бyхuи
илaтaнyудaи opгaнuзaтoр, тyкx-
ериг Cтaлuнaи (нepжeмe yдaан
aплoдuсmeeнтнyд) бa тeрeнeи
yнeн бoлeвoи copaатнuг тyкx-
ериг Mooloтoвoи (нepжeмe yдaан
aплoдuсmeeнтнyд) xытeлбepи
дoрo тyлaгдaнaн бaлгaa. Бy-
риад-Монгодо, xууcан пo-
pиaдoгuийлi тeкxepиуулeн бoд-
xoozo, тeрeнuийлi CССР-eи aрa-
дyдaи aгуу jixе бyлeхeе тa-
хaлxa гeгe хaнaаcалхaн, тpo-
кuиc - бyxaapuнcкa бa бyрз-
aзнa - нaцuонaлuиc фaшucтcкo
нyуд, дuвepcaнтнyуд, вpдuи-
тeлнyд бa aлyуpсaдaи xopoxo
j a б y л g i i н бaлгaaгyи
хaaнc, манай амзaлтaнyуднaи
бyрuи jixе бaлгaa хeн.
Дaлcад eндyуpee. Бyриад-
Монгол арад болбол Nikolai
Ivanovич Jеzooвooр тoлгoлoг-
дoнoн, aлдapтa cовeед pазвeд-
кuи тyхaлaмзaар, (Nepжeмe
aплoдuсmeeнтнyд) пoлoонyуд,
вpдuиtлeнyд, дuвepcaнтнyуд
бa aлyуpсaдaи xopoxo нyрxajи
бyтaсoxuзo yгeлeхe.
Nyxed депытаадyд! Нuтaгaи
бyдзeдeи yдuийлi xарaзa yзeрe
yдeдe, CССР-eи бa РСФСР-eи
фuнaнcuиiн нapкoмaдyдaар
гaргaгдaнaн, xедeн oлoн дyтyу
дyндaнyудтa тaнaи aнxap-
лuийлi xандуулнaб. Eдe нapкo-
мaдyд xадaа, Бyриад-Монгол
мeтe, xолuи рeспыблuкeнyдeи
yдeи зaрuм xедeн oнo бaлдaлuи
зaрuмдaа xapaдaа aбaлcадaгyи.
Nаркoмфuиiн xадaа, ceнтpнe
xолoдoнгu бa пoгpaнuцaа бaлдaлuи
мaнaи aнxapлaдaа aбдaгyи бaлгaa.
Eнe yсap xадaа, xede xедeн aк-
тyалнa асуудaлнyдuийлi игнo-
pулaлxадaа xыргeдeг.

Нeгeдeкxep, хyргуулиин бaл-
pанyудaи рeмooнтoлoгoдo бa
хyргуулиин uнвeнтapнyудтa
xысeд бuсeep aсcигнoвaлхaн
тyхaи, зaзaа xeлeрe jохoтoи бaл-
нaб. Тuмe yсapхaa, манай xедeн
oлoн хyргуулинууднaи мyу-
сa рeмooнтoлoгдoнoн бa пpи-
мuтuлuнeep oбopудoвaлгдaнaн
бaлгaa.

Xojordoxuop, тaa депытаадyд-
дaи aнxapлuийлi uмe фaактдa
pандуулзa бaлнaб гeбeл, РСФСР-
eи Nаркoмфuиiн бa Иcкyпcтuиiн
xepегyдeи yпpавлeнuи xадaа,
манай нaцuонaлнa иcкyпcт-
uиiн xыгзeлтuийлi зeepиeep xaн-
гaнaгyи. Naцuонaлнa иcкyпcт-
cтвo xадaа Бyриад-Монгодо,
гaнcал cовeед зaсaгaи yдeдe
eepлuнгeе хaлбapлaдaа xырeнeн
бa тeрeнeи xepегcлeдe зил бyрuи
jixexen aсcигнoвaнaи тaбиг-
дaдaг. Тuбe jaбaгc, Бyриад-
Монгол xадaа, бuсe рeспыблu-
кeнyдeи зuсeлбeл, нeлeдe
бaгuийлi aбдaг бaлuийлi мeдyи-
лe jохoтoи бaлнaб. Манай рeспы-
блuкин иcкyпcтuиiн xыгзeлтeн
мyнeе jixexen дeмзeлгe

epиe.
Kommunaлнa-бaлpиiн азaxuи
xадaа, манайда тoн гeэгдeнгu
yгaaстoг бoлнo.

Aзылeдбepиiн xыгзeтeи
xамтa бa Улаан-Yдe гooрoд
xадaа рeспыблuкин aдмuнu-
paтuвнa ceнтp бoлxотuиiн дa-
шaрaмдaн, тeрeнeи aрaдзoн
yгaa тyргeep yгaзa бaлнa. Гeбeс,
Gocплaн бa РСФСР-eи Nаркoмфuиiн
болбол гoрoдcкoи азaxuин xыгзeлтuийлi
нoбшopуулнa, бaхa бaйрa бaлдaлaи
фoнд тoн бaгaар jixeдeгдeнeн бaлнa.
Тuмe пpактuкa xадaа, xедeн
зuлeи тoгсoдo yзeгдeнe. Mилo-
paaнa xадaа, Бyриад-мoнгoлoи
yслooвoдo тyсaгaар xуxалa yдx-
aнaртaи. Тuмe бaлбaс, Gocп-
лaн бa РСФСР-eи Nаркoмфuиiн
тeрeндe тoн дyтaмaгaар aнxapaнa.
Тeрeнтeи xамтa, манай xуpлaи
кuиmадтa, гaзapaи opoшeнuи
xадaа yгaшuиn yгaa jixе
yргaлтuийлi yгeнe.

Aнxapлuийтнaи yсeе нeгe
xедeн асуудaлнyдтa xандуул-
xuийлi xысeнeб. РСФСР-eи Nаркoмфuиiн
xадaа, Aвтoнoмнo Рeспыблuкeнyд
бyхeнeи oнo бaлдaлuиiн xapaдaа
aбaлcанaгyи.

Xылeхe салuнyудaи бa бuсe
гaргaшaнyудaи фoнднyудaи
дунда зuсeнeи нooрмuийлi
тoгтoогooд, тeрe xадaа oнo
бaлдaлuийлi, тyсxaйлaлaи, Бyриад-
Монголи oнo бaлдaлuийлi xapaн-
дaа aбaагyи бa eнeгeepeе
yрoвнuиoвкo бii бoлгoхoн бaл-
нa.

Бyриад-Монголи рaлoонyуд-
дaи тeррuтoрuиaлнa тaлaрaа
тaрaнxaj бaлхaн yсap бa uмe
yслooвoдo нuгтa бapиcаaнaи
тoн xуxалa бaлхaн yсap xад-
дaа, тpaнcпopтuийлi хaлзapуулзa
бa тeрeнuийлi xаngaxa xep-
егтe нeлeдe jixе гaргaшuийлi
epидeг бoлuийлi xapaдaа aбx-
a xуxалa.

Koнтpoлcнo цuфpнyдuийлi тoг-
тoop гyрuм тyхaи, Aвтoнoмнo
Рeспыблuкeнyдeи бyдзeдeи yдuийлi
xарaзa бa тaлxa гyрuм тyхaи асуудaлнyуд
тoн jixе yдxаcанaртaи бaлнa. РСФСР-eи
Nаркoмфuиiн болбол кoнтpoлcнo
цuфpнyдeи бyдзeдeи yдxаcанaртaи
oлoнo. Тeрeгeepeе, нuтaгaи Cовeдyд-
eи бyдзeдeнe exиjиiн бaгaдxанa.
Бyдзeдeи тyсaa кoнтpoлcнo
цuфpнyд болбол Nаркoмфuиiнaар
бa Cоjuузнa Рeспыблuкeнyдeи бa
бyсaд нapкoмaдyдaар тyрaйлaгдaдaг.

Дooдoдyдaи oтceлeнuиiн,
тyсaгaарлaлaи, oбopoтuиiн пaлoo-
гuи тoгтoомoл пpoцeнтнyдuийлi
бaлгuулзa тyхaи xедeнeн yгe
xeлeлuийлi xысeнeб. РСФСР-eи
Nаркoмфuиiн болбол мyнeе зилдe
бyдзeдeи дooдoдoн cтaтucтuкaнyудaи
пpoцeнтuийлi xojop yдaа хeлгeе,
тeд, тeрeнeи pезyлтaтaдaи,
бuдeнeр xojop yдaа фuнaнc-
oвo дyтaгдaлдa oршoхoн бaлнaбдaи.

ССР-eи пpавилeлcтвo бa
Nаркoмфuиiн болбол eдe зaмe-
caнuнyудuийлi мeдeрeмзeдeе
aбxa бeзe гeзe нaйдaнaб.

Nyxed депытаадyд! Бi xад-
дaа, eндe yгe xeлгeгe депы-
таадyдaи хaнaаcалгaнyудaи
нeгeдeнeб, манай oрoнoи oбop-
oнoдo 27 мuллuаpд тyкxериг
хoмoлoxo xуxалa бaлuийлi
тyсxaj тeмдeглeнeб. Бидe
кaпuтaлuиc xыpиeлeлгe дoтop
азaхуунабдaи. Дaйн cepег
yуcгeгceд болбол, мaнuийлi
дaйнa пpoвoцuрoлзa, мaнaи
oрoнoи арадай зaргaлтaи бa xы-
xуууn азaбaлдaлuийнe хaхa-
xuийлi jixтe хeдeнe. Eнe xe-
зeejи бoлxogyи. Jамapcжuи пpo-
вoкaцa xeбeл, aгуу jixе co-
вeед дeрзaавaтaи, jамapcжuи дaи-
cанuийлi eepлuи тeррuтoрuи дeep
yгeлeкxep бeлeн бaлгaa, Xy-
дeлмepиeн-Tapиaшaнaи aлдap-
тaи Улаан Aармuтaи yсapxабдaи
гeзe, japoонcкo cамyрaйнyуд
мeдeг.

(Tyгexeлeнe 2-doxи нuуртa)

Соjuузаи Соведей заседааниин днеевнигhee

1938 онои аавгустин 13-да

Аавгустин 13-да yдeрeи арбанегen caаcтa, Kpeeмль coo,
CCCP-eи Bepxoвнo Cовeдeи зaсeдaанииiн зaал дoтop, Cоjuузaи
Cовeдeи гyрбaдaxи зaсeдaани бoлбo.

Тyрyлeгceнe—Cоjuузaи Cовeдeи тyрyлeгceиiн opoлoгшo
дeпyтaад Т.Д. Лuсeнкo.

Xeлcexe зuйлиiнe—CCCP-eи 1938 oнoи, гyрeнeи нeгeдeмeл
бyдзeдeи тyхaи дoклaдa тyсaa пpeнuи.

Пpeнeдe yгe xeлeнeн дeпyтaадyд гeбeл: N. J. Naтaлe-
вuч (Бeлopyccкe CССР-eи, Cлyцкe oокpyг), B. M. Bаклaдзe
(Гpызuнcкe CССР-eи, Kутaйcкa oокpyг), A. F. Nиkанoopов (Арxa-
нгeлcкa oблaстuиiн, Арxaнгeлcкa гoрoдcкoи oокpyг), C. M. Cа-
paeфeeв (Taтaapcкa AССР-eи, Mеnzелинcкe oокpyг), A. C. Пap-
uзян (Армuянcкa CССР-eи, Kиpoвaнcкa oокpyг), C. M. Ивaнoв
(Бyриад-Монгол AССР-eи, Улаан-Yдuи xыдeгeи oокpyг) бa
K. J. Nикoлaяeвa (Kалинuнcкa oблaстuиiн, Kaшuнcкa oокpyг).

Eнeгeep, Cоjuузaи Cовeдeи xojordoxи Ceeccuи гyрбaдa-
xи зaсeдaани xaагдaа.

Националностинуудай Соведей заседааниин днеевнигhee

1938 онои аавгустин 13-наи yдeр

Аавгустин 13-наи yдeсe, Naцuонaлнoстuнyудaи Cовeдeи
гyрбaдaxи зaсeдaани дeep, CССР Cоjuузaи 1938 oнoи, гyрeнeи нe
гeдeмeл бyдзeдeи тyсaa пpeнuи бoлбo.

Зaсeдaаниийлi тyрyлeгce—Naцuонaлнoстuнyудaи Cовeдeи
тyрyлeгce, дeпyтaд N. M. Cвeepнuг.

Tуc зaсeдaани дeep yгe xeлeнeн дeпyтaадyд гeбeл:

Nyx. Bыpмacтeнкo (Укpaинcкa CССР), nyx. Aлuйeв A. M.
(Aзepбaйдзaнcкa CССР), лoдuцa—дeпyтaд Cмaагuнa A. G.
(Tаджuкuстaн), Aбpaмuмoв M. J. (Kpимcкe AССР), Jылдaaeв M. K.
(Yзбeкcкe Cовeед Cоциалиcт рeспыбликe), Ибpaгuмoв P. K.
(Bашкuиpкa Aвтoнoмнo Cовeед Cоциалиcт рeспыбликe), Taxтa-
aрoв A. N. (Дaгeстaнcкa AССР), мyн дeпyтaд Aлuйeв
(Tыpкмeнcкe CССР).

Eнeгeep, Naцuонaлнoстuнyудaи Cовeдeи aавгyстuиn
13-наи yдeрeи, гyрбaдaxи зaсeдaани xaагдaа,

SSSR-ei VERXOOVNO SOVEEDEI XOJORDOXI SEESSI

Sojuuzai Soveedei zasadaani deere, depytaad
S. M. Ivanoovoi xelehen yge
(TYGESXEL)

Japoonsko vojeenshine bolbol byxedelxineinxiid niyden deere, manai aldarta Xydelmerisen-Tariaašana Ulaan Aarmihaa johotoi xatu xariuulj abaa.

Paarti ba soveed praviltelevlin tyryyslin uriaagaar, soveed xilenyudijii xamagaalxaxa zagsaxaar belen baigaa, pograntiqne Buriaad-Mongoloi hungagsadai xysel zorigilji xaruulan, tede galzuu noxosuudta—miiirijii ebdexe ba dainai gal tyimerijii šataaxaa xysedeg buzar agressuonuudta xatuu sangaa soxiltuor x a n d a d a g baixilijne, SSR Sojuuzai Arada Komissaarnarai Soveed ba terenei tyryylegse nyxer Moolotovijii guinab. Miiirijii xamagaalagada zoriulagdahan, Soveed praviltelevlin ališji xemxee jabuulgiij geroliceske soveed arad bygedeniteereee halšaxa ba demzeere baihandaa naidagti (Nerjeme aplodismeen-nyy).

Xygen urgahan Buriaad-Mongol arad bolbol Lenin—Staalina paartida, soveed praviltelevstodee inagilaltai, zargalta Eke orondoo inagilaltai. Tere radaa, SSSR-ei byxii araduudtai negen xamta, Aguu jixe Oktiaabrskaa socialis revolliyyeelin tuillaltanuudijii xamagaalxaxa belen baina.

Nyxed depytaaduud! Buriaad—Mongoloi azalsad bolbol manai paartiln Staalinskaa Centralnaa Komiteed ba nyxer Staalinal xytelberi doro, byri jixe amzaltanuudijii tulaxa ba arada daisadai ylegdelnyyijii esesen halgaxa geze, Taanariijii naiduulnab.

Socializmiin tuilai jixe ilaltanuudijii emxidregse ba ysexge—manai aguu jixe, sesen mergen, tyrel nyxer Staalina mandag! (Nerjeme yni udaan aplodismeen-nyy, Bultadaa xyl deeree bodno).

Kolxoozuudai poolinuud deerehee

Tariaa xuriaalgadaa garza baina

Mynee, kolxoozuudai poolinuud deegyyr urgahan, tariaa nai bajalg urgasa bolbol xaxaagyl ediegeze xaxalaa. Iime deerehee, ene onol urgasa xuriaalgiln xydelmerijii sag bolzor soon, šanar haintaigaar xuriaan abxilin tula, kolxoozniguud bolbol staxaanovskaa azalaar ugtaxa baina. Hyylei medegeer, Ulaan-Ydiin Prigorodno raioonoi kolxoozuud, tariaa xuriaalgiln gaa xydelmeride xilin orozo baina.

Gebel, aavgustiin 10-11-ei ydernyyde Gyrelbiin selsoveedei „Main negen“ kolxooz, tariaa xuriaalgadaa xilin orod, tyryyslin yderte 17 gektaar xuriaahan baina. Gebel, ene kolxooz, ybehe xuriaalgiln yse deegyyr. Tiigeed, ene kolxooz tariaa xuriaalgiln xydelmeride 10 zaadka jabaxa baihan aad, eneenein xojoriln zapaas caasti ygel deerehee, remoon-tologdoogyl baira jym. Ene nei saltagaaniin xadaa, selxoznaabta zixe xeregselnyyde ygel deerehee, ede zaadkanuudtan zahabari xegdegyi geze jym.

Gadana, „Main negen“ kolxooz bolbol tariaa xataaxa syšilke tyxteereee baihan aad, eneenei mynee bolzor dyrygegyi. Tiigeed, ene kolxooz tariaa xuriaalgiln kombaibin jabaxada, tariaagaa xataaxa syšilkegyi huuxan xolo biše bolod baina.

Myn, Sajantiin „OSO“ kolxooz bolbol ybehe xuriaalgiln gaa dyrygeed, mynee tariaa xuriaalgadaa garaad baina. Tariaa xuriaalgiln gaa plaaniijii kolxoozniguud byxendee xyrgeze, pooliingoo ugaastaguudijii brigadaa byxendee xubaa ygtae. Xuriaalgiln mašinanuudiln belen. Zygeer, tariaagaa xexe ambaarnuudaa dizenfeekcelegyi. Tereenhee gadana, Dabaatiin somonoi „Ulaan Erxireg“, Gyrelbiin selsoveedei „Kraasna Selenge“ ba Jezuovoi neremzete kolxoozuud tariaa xuriaalgadaa garza baina.

Iimehee, tariaa xuriaalgada beledxeli dutagdaluudijii daril usadaxa, urgasa xuriaalgiln bogonixon bolzor soo, šanar haintaigaar dyrygeze johotoi.

C.

Zagaraida turšalgiin garalga bolbo

Ene zilei elbeg urgasa xadaa, oriln ydernyyde xuriaaza exilijii uriaalza baina. Ušar iimeed, tariaa xuriaalgiln amzaltatagaar yngerexilin xeregte, zebseg tyges beledxeltgeer oroxo šuxala. Tiime tula, aavgustiin 12-ol yder, Zagarain aimagai gazartariaa-langai tahagai zyghoe emxid-xegdehen, turšalgiin garalga xadaa, tus aimagai zarim kolxoozuudaar yngerexgeze, tariaa xuriaalgada beledxeli talaar jamar baihiij ba ybehe xuriaalgiln jabasa tuxai xaraza yzehen baina. Gebel,

ene aimag dotor ybehe xuriaalgiln kampaani xangaltagi, muugaar jabaza baina. Aavgustiin 10-nai medegeer, ybehe xuriaalgiln plaan xadaa, aimag dotoroo araxan geze 58% bolhon baina.

Gadana, aimagai zarim kolxoozuud—Ynegeteln selsoveedei, Vorosšilovoi, Ordzenikiidziin neremzete ba Onorin somonoi „Kraasna-Oopetnig“—ede kolxoozuudta, 1938 onoi tariaa xuriaalgiln xydelmeri exilee.

KOOŠELEV.

Zaluusuudai staxaanovskaa zvenoo xuriaalgiln xydelmeri deere

BLKZS-ei 20 zilei jybheide zoriulan, „Ulaan-Šuluuta“ kolxoozoi (Tynxenei aimag) komsomoolcuud bolbol ziiseete komsomoolsko zvenoo komsomoolce nyxer Šoboojev Bazarai xytelberi doro emxidxebe. Ene zvenoo bolbol ybehe xuriaalgiln xydelmeri deere azalai hain ziisee xaruulza baina. Komsomoolce-mašiništ Xabuudrov B. Ja. ybehe xuriaalgiln mašinaar 6,5 gek. sabšaxa noormotoi aad, yderte 10 gek. sabšana.

Komsomoolcuud: Saxmaalov S., Xabuudrov D., Xolboojev A., Šagliaanov S. ba bišenyid—by-

gedeeere gar xazuuraar sabšaxa, yderingee noormiijii 150-200 procent dyrygened.

Ybehe xuriaalgiln xydelmeri deere oliinnoor xydelmerihenei tylo, kolxoozoi pravleeni, ene komsomoolsko zvenoojii „Ulaan znaamlaar“ šagnaba.

Komsomoolsko zvenoojii xydelmeriše zaluusuud, tariaa xuriaalgiln xydelmeri deere byri hainaar xydelmeride ba Leeninske-Staalinskaa komsomooloi 20 zilei oijii šine galxamagta amzaltanuudaar ugtaxiin ujalgiijii abba.

B. Xermegeenov

ZURAG DEERE: BMASSR-ei Verxooovno Soveedei depytaad, Sovnarkoomoi tyryylegiin orologso nyxer Solovjov, eeringee hungagsad, —Tarbagatain aimagai, Desiatnikovo toxonoi kolxoozniguidai dunda baina.

„N—209“ samoliodoi ekipaaz tuxai praviltelevstvenne medeesel

Nege zilei saadtee, 1937 onoi aavgustiin 12-ol yder, Soveed Sojuuzai gerol—lloodci S. A. Levaneevski gegse, Soveed praviltelevstovee zybeeltegeer, dyrbemotoorno „N—209“ samoliodoor Moskvahaa Xoito poolusaar damzan, Xoito Amerike xyrter niidelge exilheh baigaa. Tus niidelgiin zorigo xadaa, myn tere zilde nyxed Qkaalov ba Groomovoi niidehen galxamagta niidelgenyideli hyyleer, poctoovo-passazirskaa tilpel samoliodoor, Xoito poolusaar damzan, Ameriketel xolboo xexe jabadaliij salgaxa gehen baigaa. „N—209“ samoliodoi ekipaaz 6 nyxedydheer byrdehen baina, gebel: S. A. Levaneevski—samoliodoi komandir, N. G. Kastanaajev—pilood, V. I. Levčenko—styrman, G. T. Pobeziimov, N. N. Godovikoov—mexaaniguud, N. Ja. Gaalkovski—radiist.

Niidelgen, ilangajaa ledovito okeaan deegyyr ugaa berxetel meteorologiceske yslouvidu xegdenen baina. Samoliodoingoo mylihetexa ajuuhaa zalaza, lloodciiguud bolbol jixe deegyyr niidehen ba tiigeedsji, tere deegyyr jabaxadaa, ylyenyidheer garaagyl baigaa. Aavgustiin 13-nai yder 13 caas 40 minuutada, „N—209“ samoliodo Xoito poolus deegyyr niideze garhan ba 14 caas 32 minuutada, tus samoliodoi boortohoo, nege motoornai xydelxexee bolloso gehen radioagraamma yzgehen baixa jym.

Ene toxioldoon baidal samoliodoijii bo doxonuur niideze jabadada baalan oruulza, mylihetexa ajuuhiin jixexehen baina. Tus samoliodoi xolboon eneeger tahadaghan baigaa. Olon toonoi poliaarna ba biše radioostaancanuud, tere samoliodoi xolnohoo taharaltagi adulan bederehen bolbojii, „N—209“ samoliodoi radioostaancin xydelmerin oldoogyi baigaa.

Kompetentne specialistnuudai hanamaar xadaa, byxii baidaliin jyy xaruulnab gexede, agaarta katastrofa bolzo, samoliodoijn buugaagyl, xarin agaarta buta hyrehen bolxooxa. SSSR-ei praviltelevstovo bolbol „N—209“ samoliodoi ekipaazai bederelgiij, terenei niidehen byxii traassaar, SSSR-ei erjehee ba myn Aliaaska ba Xoito Kanaadin erjenyidheer emxidxehen baina. Ene bederelgiin yje soo, Xoito poolus xyrter xojor niidelge xegdee, tyxii traassiln zubaad, Amerike xudar xede xeden niidelgenyid xegdee, Franca loosi-

fiin gazarhaa, Grenlandiin erjenyid teese (samoliodoijn ylegdelnyid tilsee dreifelen ošozo magad baigaa) niidelge xegdee, biše biše niidelgenyid xegdee. Ede niidelgenyid rezyltaaduudijii ygeegyl. „N—209“ samoliodo oldoogyi. Saasadan bederelgenyidijii jabuulza bolomoor ba xozistoi gy, ali ygel gy geze, praviltelevstovo bolbol Soveed Sojuuzai gerolnuud—lloodciiguudhaa asuuban baina. Teed, tedenel negen hanarza xadaa saasanxi bederelge bolbol amzaltin jamaršji saans ygel ba „N—209“ samoliodoi ekipaazilji xosorohondo toloomoor geese geze baina.

Iime deerehee, SSR Sojuuzai Arada Komissaarnarai Soveed bolbol „N—209“ samoliodoi saasanxi bederelgiij boliluulxa geze togtoboo. Manai xalrata nyxedyd, zoringoi soveed lloodciiguud, nyxed: S. A. Levaneevski, N. G. Kastanaajev, V. I. Levčenko, G. T. Pobeziimov, N. N. Godovikoov N. Ja. Gaalkovski gegsedei gemtelde orohon tuxai, SSSR-ei praviltelevstovo bolbol byxii Soveed aradtajaa gasuudalaa xubaalaza, tederenei bylenerte eeringee gynzegii šanalaliijii metylyine.

Praviltelevstvin togtохон xadaa:

Nyxed S. A. Levaneevski, N. G. Kastanaajev, V. I. Levčenko, G. T. Pobeziimov, N. N. Godovikoov, N. Ja. Gaalkovski gegsedei paamiatijii myn-xezylxilin tula, Moskvadaa paamiatnig bodxoxo.

Nikolajev gorododori morskoi lloodciiguudai hurguulijii ba barigdaza baigaa ledokoolno paroxoodijii Levaneevskiin neremzete bolxoxo;

№22 zavoodoi dergedexi aerodroomijii ba lloodno—ispetaatelnaa staancijii Kastanaajevai neremzete bolxoxo;

Baltiiska lloodoi aviactoonno poolkiijii Levčenkoi neremzete bolxoxo;

Glavseever morpytiin krasnojaarskaa aviaremootno zavoodijii Pobeziimovoi neremzete bolxoxo;

Obooroonno azyiledberiln Narkomaadai Moskovsko aviactoonno texnikumijii Godovikoovoi neremzete bolxoxo;

Glavseevermorpytiin Ja kuudskaa radioocentrijii Gaalkovskiin neremzete bolxoxo.

„N—209“ samoliodoi ekipaazai, naha dyryhen gešyideli bylenerte deede xemeenei peensi tomiloxo ba byle byriden 20—20 miangan tyxerigel sag zuuriin tedmeze ygege geze, praviltelevstovo togtoboo.

RESPYBLIKE DOTOR

AVTOMAŠINANUUD

Manai respyyblike soo, avtomatišinanuudai too zil jirexe byri olon bolzo baina.

Ene onoi aavgustiin hyyl baagar, Moolotovoi neremzete avtozavoodhoo 20 xehg šine xyn-

Ujalгаа dyrygee

Selengiin aimagai, „Novo deerevni“ kolxooz gyrende ybehe tušaxaa ujalгаа bolzorhoon urid dyrygee.

gen avtomatišinanuud „M—1“ manai respyyblike jirexe baina.

Edenhee, 15 mašinanuudiln respyyblikin aimaguudta xubaagdaxa ba 5 mašinanuudiln goorodoi organizaacanuudta xubaagdaxa baina.

YBEHE XURIAALGAHAA

Ybehe xuriaalgilji darii sagaa dyrygeze xeregtei

Zediin aimagai, Derestein somonoi, „Socializm“ kolxoozoi xojordoxi brigada bolbol ybehe xuriaalgiln yjede, urdaa tabihan zorigo-nuudaa bejelyylze, ene šuxala kampaaniijii amzaltanuudtaigaar yngerexgeze baina. Tus brigadiin erxim kolxoozniguud—S. Canki-

siin ba D. Xandiin gegse ydereigee noormiijii xod 110-130 proc. dyrygeze jabanad.

Tuilahan amzaltanuudsaasanxi xydelmeride bejelyylze, tariaa xuriaalgiln gaa kampaaniijii darii emxidxenegeyi.

XURDAN

Xurдан teempe xereglegdene

Socialis malazalda tezelei bexi baaza baiguulxiin tula, ybehe xuriaalgilji šanar haintaigaar sag bolzor soon xuriaan abxa jabadalda, Xoriin aimagai, Ydiin somonoi, Kirovov neremzete kolxooz bolbol ybehe xuriaalgiln talaar gynzegii geegdelde jabana. Ene kolxooz xadaa ybehe xuriaalgada garhan-haa xoišo, harahaa ylyyetei sagai toršo soo xydelmerileed, mynee xyrter ene xydelmeriye yšee dyrygeedyl, miil 29 proc. bolgood baina.

Jamar ušarhaa ene kolxoozoi ybehe xuriaalgiln xydelmeri iime udaan teempeteigeer jabanab gee haa, brigadanuud deegyyren azalai discipline hulaar tabigdahan ba maassova-političeske xydelmeri jabuulagdadaggyi deerehee bolno. Zarim kolxoozniguudany noormoojoo dyrygedeggyi

baixa jym. Iime baixad kolxoozoi pravleeni ba haintaigaar zyghoe, ybehe xuriaalgiln gaa xydelmeri šamduulxiin xemxee abdagyl baina.

Tereenhee gadana, kolxoozniguudai dunda erxim xyntydei xydelmeriin oopduudijii yrgeneer damzulan, staxaanovskaa xydelmeri yrgeneer.

Gadana, staalinskaa gurbidugaar tabanzilei tyryysilzilei urgasilji xuriaalgada beledxel muutai baina. Mynoe xyrter polivoi stanuudain zahabari xegde dyrygedeggyi ba tariaagaa xataaxa syšilxens belabiše.

Iimehee, ybehe xuriaalgiln gaa xydelmeride xurda teempe abza, tariaa xuriaalgada beledxel haintaigaar oroxo johotoi.

KOMSOMOOLEC

Huralsalai šine zilde beledxelyi

Ulaan-Ydiin, Bliyyxerei neremzete xyse dunda hurguulida (direktoriln Koortus) huralsalai šine zilde beledxel jixe xozom exilheh baina, šaltaaganiln xadaa, ene hurguuliln geryyidijii bagšanarai kyyrsede baigada xamtiin baira bolgohon baigaa.

Hurguuliln gaa kapitalna remoono dyrygehen bolboš, klaassuudai pooluud ba paartanuudiln haja širdyylze ba zahabari xegdeze baina.

Myn, huragsadai degelei ygege gerte, mynee xyrter remoono xeze exileedyi. Gadana, goorodoi gegeerelei tahag bolbol 300 miangan kybmeetr tylixe asaruulza ygege johotoi aad, mynee xyrter asaruulagyl, ene tyleniln oldoo xebtene.

Aavgust 15-haa, namaral šalgaltin ispetaanda xamta 73

huragsad oroxo bainad. Teed ispetaaniln beledxeli xydelmeri ton xangaltagygeer buulagdaza baina, xyygedmiil 20 proc. zanaatida xabaaduulxanxai.

Xojordoxloo ispetaanda onoo bologsodoi jixenxine, Prigorodno kolxoozuudai xyygebolboš, edenei dunda negezanaati xeggyi deerehees, ede huragsadai ispetaani ygešaxan medegeegyl.

Hurguuliln gaa bibliotekede 150 tyxerigel eldeb ycebniggyidji, 950 tyx. naglaadna posolnuudijii, 11 mianganai tetranba xarandaš, kaarta mede g. m. xeregselnyyidijii abahuulbaš, klaass byxende xereglegdege ycebniggyidiln dudu beledxegdehen baina.

Ušar iimehee, deere dursadahan dutuu zylinyydee dudu usadaxa xeregtei.

Hyylei poočtohoo

„Buriaad-Mongol Komsomolec“ gazeed bolbol buriaad xelen deere zylinnyidijii gargadag aad, tereende tešesegyii halanar xandadagiln eli johotoi. Tus gazeedei aavgustiin 11-nei noomerijii abaad yzeje. Ene noomeriyn 2-doxi niuiriin imagta buriaadaar garaa.

Teed, grammatičeske ba stilističeske alduunuud exinhee adag xyrteree, erieelze xaragadaxa jym. Byxii polosaaingaa deegyyr „Eke oronoigoo obooroonno moošijii xyrešegyii bolgoxobdi“ gehen šaapka ygebe. Ene „xyrešegyii“ gehen yge jamar uxdatani baigaa xab? Negeer, „xyrešegyii“ (ali mylihetexgyi) bolgoxobdi gehen uxdatagaar ollogodozo bolxo baina. Xojoroor, „xyrešegyii“ gehen yge bolbol „xyrešegyii“ dutamag bolgoxobdi gehen uxdatagaar ollogodozo bolno. Tiigebe jaa-

Xariusaalgata redaaktor R. BIMBAAJEV.

KINOOTEATRNUUDIA:

„PROGREES“

„ERDEM“

Xile suurgatai

Grozaa